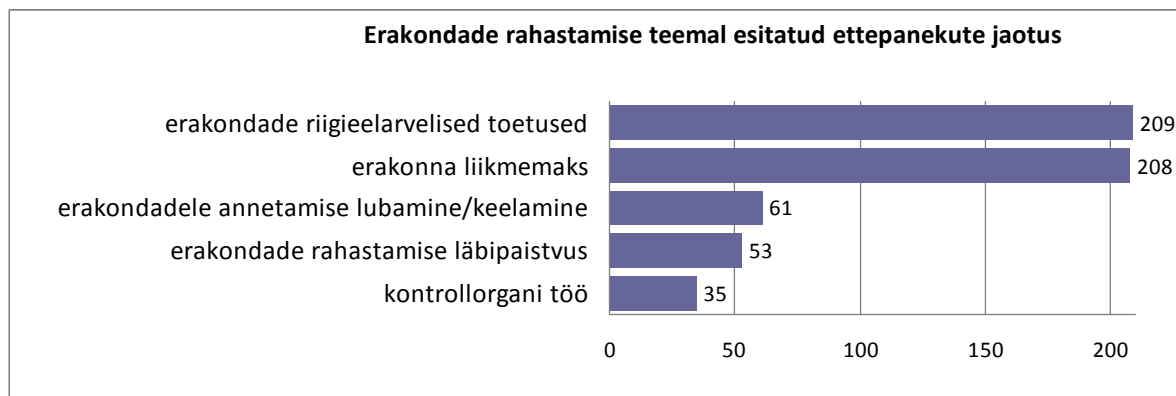

KOKKUVÕTE: ERAKONDADE RAHASTAMINE

Parteide rahastamise ja järelevalve korra kehtestab erakonnaseadus. Erakonnad võivad raha saada riigieelarvest, liikmemaksudest, üksikisikute annetustest ning tehingutest erakonna varaga. Keelatud on anonüümsed ja juriidiliste isikute (ehk organisatsioonide) annetused, samuti nõuetest loobumine erakonna vastu või turutingimustest soodsamatel tingimustel erakonnale kaupade, teenuste jm loovutamine.

Erakondade rahastamise kohta esitati kokku 506 ettepanekut ja kommentaari, mis moodustab 10,52% kõigest Rahvakogu.ee-s esitatud ettepanekutest ja kommentaaridest. Viie alateema jaotus kirjete lõikes on esitatud alloleval joonisel. Erakonna liikmemaksu kohta tehtud ettepanekud on arvestatud koos ettepanekutega, mis tehti erakondade konkurentsi teema all.

Peamised ettepanekud erakondade rahastamise teemal

1. Lõpetada erakondade rahastamine riigieelarvest.
2. Suurendada erakondade rahastamises oluliselt liikmemaksude osatähtsust.
3. Kui erakondade riigieelarvest rahastamine jätkub, peab see toimuma senisest väiksemas mahus ning seotuna eelkõige partei poolt kogutud liikmemaksudega.
4. Erakondade riigieelarvelise toetuse jaotamise põhimõtted peavad tagama väikeste parteide konkurentsivõime.
5. Igasugused annetused erakondadele tuleb keelata.
6. Kogu erakondade rahastamine peab toimuma elektrooniliselt ning tehingute andmed peavad olema avalikud (sh internetist leitavad).
7. Erakondade rahastamise järelevalve teostaja volitusi peab laiendama ja tagama talle piisavad ressursid selleks, et ta saaks kontrollida erakondade kogu majandustegevust.

Peamised sõnumid alateemade lõikes

1. Erakondade omaosalus rahastamises peaks suurenema

Erakondade riigieelarvest rahastamise kohta arvati üldiselt, et praegune erakondade riigieelarveline toetus on liiga suur, mistõttu ei ole parlamendierakonnad motiveeritud kulusid kärpima ja täiendavaid rahastusallikaid leidma. Leiti, et praegune süsteem ei soosi erakondade konkurentsi ja takistab uute parteide teket. Täna korda tuleks muuta selliselt, et erakondade omaosalus rahastamises suureneks ja et rahastamine lähtuks senisest rohkem valimistel saadud häältel. Samuti tuleks anda valijatele senisest enam võimalusi poliitika mõjutamiseks rahastamise kaudu valimistevahelisel ajal. Ühtlasi soodustaks selline süsteem väiksemate erakondade püsijäämist.

2. Annetused erakondadele peaksid olema keelatud

Annetused erakondadele peaksid olema keelatud, sest need soosivad tagatoapoliitikat, läbipaistmatust ning omavad negatiivset mõju erakondade konkurentsile. Annetuste lubamise korral on aga oluline kindlate annetamisreeglite sisseeadmine, millest tähtsaimad on avalikustamine ja läbipaistvus.

3. Erakondade peamine rahastus peaks tulema liikmemaksudest

Liikmemaksu puudutanud ettepanekutes ja kommentaarides leiti, et liikmemaks peaks olema üks kaalukatest erakonna tegevuse rahastamise allikatest. Arvati, et praegune suur riigieelarveline toetus ei soosi erakondade omatulu teenimist. Liikmemaksude kogumine suurendaks parteide tõsiseltvõetavust ning sunniks neid senisest enam arvestama valijate ja partei enda liikmete arvamusega. Paljud soovisid liikmemaksu muuta ainsaks lubatud rahastamisallikaks või lubada koos liikmemaksudega ka annetusi. Vähendamaks passiivsete liikmete osakaalu erakondades, soovitasid mitmed ettepanekud muuta liikmemaksu tasumise erakonnaliikmetele kohustuslikuks. Liikmemaksu suurus soovitati muuhulgas kehtestada riiklikult, et tagada erakondade võrdsem konkurents.

4. Erakondade rahaasjad peaksid muutuma läbipaistvamaks

Erakondade rahastamise läbipaistvuse osas arutleti peamiselt selle üle, milline võiks olla toimiv viis erakondade rahaasjade nähtavaks ja jälgitavaks tegemiseks. Läbipaistmatuse ohtu tajuti eelkõige sularahatehingute ning annetuste puhul. Leiti, et huvilistele peaks olema tagatud juurdepääs erakondade finantstehingute ning annetuste ja annetajate andmetele. Samuti sooviti, et erakondade rahastamine peaks toimuma sõltumatu vaheorgani kaudu.

5. Kontroll erakondade rahaasjade üle tuleks muuta tõhusamaks

Inimesed tajuvad jätkuvalt vajadust parteide rahastamise üle kontrolli parendamiseks. Järelevalve teostajaks, nn kontrollorganiks võiks olla mõni olemasolev sõltumatu institutsioon. Valdavalt leiti, et olemasoleva Erakondade Rahastamise Järelevalvekomisjoni volitusi tuleb laiendada ja talle peaks tagama piisavad ressursid, et ta saaks kontrollida erakondade kogu majandustegevust.